

37
L103

Juŗa Neikena

Pedagoģiski un sabiedriski raksti

Cēsīs un Rīgā, 1924.

O. Jēpes izdevniecība

THE HISTORY OF

THE UNITED STATES OF AMERICA
FROM 1763 TO 1863

37
L 103

L
37

JUŅA NEIKENA

253959

Pedagoģiski un sabiedriski raksti

Cēsis un Rīgā, 1924.

O. Jēpes izdevniecība

37

0304026291

Spiestuve »Latvija«,
Rīgā, Merķeļa ielā 15

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

JUŅA NEIKENA

- 1) UZ DERAMO DIENU.
- 2) BĒRNUS AUDZINOT UN MĀCOT.
- 3) CILVEKA DABA.
- 4) BĒRNI, NU SKOLĀ, SKOLĀ.
- 5) PĻĀUJAMS LAIKS.
- 6) PAR SILTO ZEMI.

Uz deramo dienu.

Priekšlaikos mūsu zemītē saimnieki un saime augums pēc auguma tanīs pašās mājās kopā dzīvoja. Saimnieki stāvēja tēva un mātes godā, un saimes ļaudis bērnu kārtā. Mazā kambara saimniekiem vēl nebij, un kur arī bija, tur tomēr durvis priekš mājas ļaudim nebij aizslēgtas. Šķiršanas nezināja nekādas. Visi turējās uzcītīgi pie viena darba un bij pateicīgi pie vienas maizes un pie vieniem dievvārdiem. Maltītes laikā mājas tēvs atsēdās galda galā un grieza maizi, katram pasniedzams savu šķēlīti, māte lēja vāru un pasniedza karotes; saimnieku pašu bērni un saimes ļaudis, lieli — mazi, visi sastājās vienā strēķī klusi un godbijīgi ap galdu un nolūdza vienos vārdos: «Visas acis gaida uz tevim, ak Kungs.» —

Kad puiši, meitas precējās, tad mājas māte sataisija pūru un tēvs brūvēja alu; kad kalpiņš mira vai pirtniecīņš, tad saimnieks apgādāja zārku un palagu. Labās un ļaunās dienās, dzīvē un nāvē tie kopā allaž turējās.

Kur katris savu darbu dar,
Un nagus, muti valda,
Tur visi mierā dzīvot var
Un mīlestībā saldā.

Bet vaicā, kā tagad? Dievam žēl, pavisam citādi! Dažu saimnieku atradīsi, kas kalpu tikai par gājēju tur, un kad šis vājības vai vecuma dēļ

vairs nejaudā iet, tad atmet to kā novalkātu vīzi.
Un tāpat atradīsi dažu kalpu ar', kas saimnieku tikai
par dzinēju tur, un kur tas nespēj dzīt, tur nekust
ar ne no vietas. Saimnieki sūdzas, ka kalpi paliekot
slinki un bezkaunīgi; un kalpi sūdzas, ka saimnieki
esot lepni un cietsirdīgi. Šķiras un deras, meklējas
un mijas gadu no gada, bet ko tas palīdz? Viens žē-
lojas, ka no vilka bēgdams lāča nagos kritis, un otrs
bēdājas, ka stuburus Jurgos izmetis, cerēdams, jau-
nas slotas saņemt, bet raug, par pāra nedēļām jau
atkal stuburi tādi paši rokā. Tā sūdzas un tiesājas
viens pret otru, un kurš te iztiesās?

Kur ļaudim netik sviedrus liet,
Bet nagus, muti palaist;
Tur dzīve nevar lāgā iet,
Un visa māja izgaist.

Vaina visu lielā un daudz ļaunuma pe-
reklis slinkums ir. Slinkuma dēļ tu neap-
domā, kā tā maize vien tev veselīga un svētīga, ko ar
taisniem sviedriem mantojies, bet otru tu meklē ap-
laupīt — vai atraudams, kas viņam nākas, vai izdzi-
dams, kas tev nenākas. Slinkuma dēļ tu neņem vērā,
ka tā diena vien tev vakarā saldu dusu dos, ko uz-
cītīgā darbā pavadījis, un tādēļ tu niekojies tikai laiku
kavēdams un dienu zagdams. Slinkuma dēļ tu netici,
ka tai mājā vien tev sirdsmiers un prieks atrodams,
kur tu ar visu spēku un saprašānu cīnies Dievam
kalpot un tuvākam, bet tu ar viltu vien visur strādā
un ar apnikšanu, un vazājies tādēļ kā tekulis un bē-
gulis gadu pēc gada no vienas vietas uz otru. Kas
visus tos grēkus izteiks, ko slinkums perina!

Bet kad vaicājam, kas šo perekli vismiļāk kopj? tad jāizteic: sievīškas to dara! — Zināms, ne visas; jo dažu pazīstam, kas tik cītīgi strādā un pūlējas, ka vīrietis neviens tai līdzī netiek; — īpaši saimniecēm daudzām šis gods pienākas. Bet ar nevaram slēpt, ka citas, un visvairāk kalponītes, slinkumam gluži ir padevušās.

Dzirdam, ka meitiņas dažas rudenī savu linu podiņu steigušās pārdot, lai par ziemu lāča vīzē varētu izgulēties. Ar žīda paunu domā pūru pildīt un ar lakatiņiem domā kailās miesas segt. Pievilts puisis, kas tādu apņems!

Bet zināms, jo meita slinka, jo vīra kāra. Un kad šai mājā drīz to nevar sagaidīt, tad meklējas pa otru un trešu, un nesmādē nevienu, kam tik bikses kājā, lai tikumos un ticībā šāds vai tāds. Tak vairs ik svētdienas galva nebūšot jāpin, kad lakats nākšot virsū; un pie saimnieku darba ar vairs nebūšot jāiet, kad vīrs došot maizi.

Sieviņu Dievs radīja
Viriņam par palīgu;
Bet tu slinka bezkauna,
Ēd tik vīra pārtiku.

Neņem par ļaunu, miļlais lasītāj, kā tik rupjos vārdos rakstu. Bet kad tu ar savām acīm to postu redzētu, ko sieviešu slinkums te dažās mājās padara, tiešām tu nezinātu, kā to rāt un sunīt. Saimes kambaris pilns lielu, mazu ļaužu, bet vīri vienīgie saimniekam gājēji. Kur tad tie citi? — Veci tēvi, mātes, zināms, ar nespēku un slimību pūlējas; mazie bērniņi meņģējas un rāpojas; sieviņas vājnieces taupās un veselojas, — šie visi ir savā taisnā gaitā. Bet kur tās

spēka sievas? Kur puisēni un meitenes? — Ej meklē!

Svētdienās staigā, ka kripst un čakst vien, bet cauru nedēļu, kur darba cilvēks dienas karstumā sviedrus lej, māte ar pusaugu bērniem vārtās un slēpjas pa kaktiem un pa klētiņām. Redz: sieva — cilvēks kā lācis, bet pie saimnieka darba rokas pielikt — sienu taisīt, linus raut, labību plaut — jā vairāk ne, tak saimniecei palīgā dārzu izravēt un kustus paganīt — to notur par grēku; un ko gan sev pastrādā?

Kur vīrs un sieva tek un gādā,
Tur dzīve ar' uz priekšu iet;
Bet kur šī gul, lai otris strādā,
Ak, tur ir posts un bēdu liet'.

Slinka māte saviem bērniem par vislielo postu, un saimniekam un skolmeisteram par grūtu krustu. Citu jau tāda nezin, kā tikai ēst un gulēt un savus bērnus uz to pašu vien radināt. Un kad ar bada dēļ tos nodod pie saimniekiem, vai kauna dēļ aizvada skolā, tad steidzas tūlīt no pakalās novaktēt un izvairīties, vai maziņam pārāk nedarot? Vai dēliņš nesamocoties? Vai lielos darbos un kūlienos to par nabagu nepataisot? — Un, zināms, kāda vista, tāda ola! Luteklītis noprot, ka drīzāk no mātes var sviestmaizi pelnīties, un sūdz un melo, ka vai pakausis sāk kūpēt. Māte tukšus niekus pieņem par patiesību, ceļ naidu un kaļu ar priekšniekiem, un vada bērnu pa pusgadam un pa nedēļām no vienas mājas, no vienas skolas uz otru, līdz gudrinieks pēdīgi gatavs, kas visu mācījies un visu māc — melot, zagt, dzert, kartes spēlēt, — bet tikai krietnu darbu un Dieva bijāšanu vien neprot. — Ak bēdu gabals!

Putniņš pats ar saviem spārniem skrien,
Tārpiņš pats ar savām kājām lien;
Tu vien gaid', lai cits priekš tevis domā,
Lai tev maizi gatavu bāž somā.

Bet noklausies kā slinkā Grieta savu
Anci māc dīdīt!

Ancis: Rīt ir deramā diena; kur tad nu paliksim, Grietiņ?

Grieta: Vai rīt deramā diena? Ak zelta stundiņa, kā tevis gaidīju! — Nu ja, kur paliksim? Te jau nē, jau nē!

Ancis: Kapēc tad nē?

Grieta: Kā tā nu vari prasīt? Vai tad nezini, cik grūta te man dzīve? Rija dūmaina, kūts mēslaina —

Ancis: Visur rija dūmaina un kūts mēslaina; un rijā, kūtī jau nedzīvojam, bet skaidrā, gaišā istabā.

Grieta: Vai tu jau atkal mani kaitini! Bet to tev saku: tik grūti, kā šini valstī nekur citur sievietēm nav pasaulē.

Ancis: Varbūt gan, bet uz kuŗu pusi tad nu griezties?

Grieta: Nu ja, Mārtiņos valstij atsacījām, visi ceļi mums vaļā. Bet ko tas palīdz? Tu ar savām stīvām kājām tālu nekur neaiziesi. To vien tev saku: pie tiesas vīriem un tādiem tu nederies! Tas jau pa laikam zināms: jo stiprāks saimnieks, jo grūtāka dzīve kalpam.

Ancis: Bet kad nestiprais maizi nevar izdot, ko tad?

Grieta: Nu jā, tad tāpat gar malām jāiekopjas. Un kad cilvēks mazāk strādā, tad jau ar laikam mazāk ēd.

Ancis: Pie tevis tā gan nerādās.

Grieta: Vai tu jau atkal man preti runā. Bet to tev saku: pie maziem saimniecīņiem ar nenoderies, kam tikai divi, trīs kalpiņi! Tas jau pa laikam zināms: jo mazāk tev palīgu, jo vairāk tev pašam jāstrādā.

Ancis: Tu, Grietiņ, laikam to sakāmo vārdu cieni: cel tu, es stenēšu.

Grieta: Nu jā, bet par pārnīeku nenoderies, Ancīt mīļais! Tu tak savu jaunu sieviņu pie saimnieka darbiem negribēsi nomocīt. Un ganos ar nevaru iet — lūdzams, zelta mužiņ!

Ancis: Bet kurš saimnieks tad mūs visus pieņems, ja es vienīgais tam būšu strādnieks? Un pavisam ar kustoņiem, kā ar tiem iztiksim, ja tu negribēsi ganos iet?

Grieta: Gan iztiksim, tibiņ, gan iztiksim. Un kad ar vajadzēs, māte kādreiz varēs ganos iet. Vecs cilvēks jau citu nespēj darīt. — Bet to tev saku: nemeties tūlīt uz derēšanas, bet izkaitini papriekš tos saimniekus krietni; gan tu redzēsi, kā viņi tad tevi uzciņās.

Ancis: Kā tad kaitināt?

Grieta: Nu jā, tu nekā neproti! Kad es vīrs būtu, es tiem rādītu! Izkaitini viņus, staigā galvu izcēlis, neliecies šos ne redzot; kad cits kalps sāk ar kādu derēties, tad izjauc viņus, iesvilpējies, pamet ar acīm, piebīksti — ak kad es vīrs būtu! —

Ancis: Diezgan, Grietiņ, šoreiz! Tu zini, ka man caura galva, maz varu paturēt. —

Ancis pārnāk deramā dienā no muižas pastīvs un noskumis.

Grieta: Nu, Ancīt, kā tad nu izgāja?

Ancis: Izgāja gan pēc tava padoma. Vispirms par kaitināšanos tiesas vīri man uzdeva piecpadsmit par muguru.

Grieta: Ak tie tiesas vīri! Es gan tā nedarītu, kad es tiesas vīrs būtu!

Ancis: Un beidzot pie Lejas-Draņķa noderējos par pārnīeku.

Grieta, rokas sasīzdama: Ak manu sūru dienīņu!

Ancis: Klausies vēl, Grietiņ! Ganus Lejas-Draņķis nebūt neatlaiž, un māti ar nepieņem par pilnu. Ganības esot čūsku purvā, un kad vecs cilvēks ar stīvām kājām tur iemukšot, kas tad to vilkšot ārā? Jāietot un jāietot tev pašai tur ganos.

Grieta, pinkšēdama: Nu jā, vai to domāju pie vīra iziedama, ka man vēl tur būs jāstrādā un ganos jāiet! —

Tad nu Edas, Kačas, Grietas visas, dodat saviem vīriem uz deramo dienu labāku padomu. Klausat saimniekam un ejta ganos, kur esat, citādi jums ar pēcgālā vēl Lejas-Draņķim būs jākalpo un čūsku purā ganos jāiet.

Bērnus audzinājot un mācot

Ļoti vērā jāņem mīlestība un taisnība. Ko viņu jaunās, mīkstās sirdīs sējam, drīz aug un augļojas, ka dabūjam ir paši sava darba peļņu. Un laba sēkla izdod labus augļus. Bet bargi un netaisni ar bērniem daroties drīz piedzīvosim, ka viņu sirdīs uzticība, labprātīga paklausība un goddevība zudin izzudīs. Jo

mazāk sargāties no kūtra nespēka, no trakām dusmām, no netaisnas rāšanas vai lutināšanas un citām apgrēcībām, jo drīzāk bērnu sirdis pret mums paliks aukstas un cietas un viņu acis un lūpas jo dienas skaidrāk liecinās, ka mūs vairs nevarot ne mīlēt, ne cienīt, nedz arī mums uzticēt un paklausīt.

Dažkārt ir jābrīnās, cik ātri un smalki pat nejēga bērns samana, kur vecākiem ir vīlies vai aplam nogadījies, un kā viņš to pašiem zin atgādināt. Bet redzams ar, cik taisnīgs prāts bērnam, kā tas pārsteigšanos, kas acumirkli uznāk un pāriet, lai gan bērnu netaisni apgrūtinātu, tomēr nekad tā netiesā, kā pastāvīgu sirdslaunumu vai netiklumu, kam vecāki tiešām noļautos.

Bērns nav nedzīva lieta, ar ko tu varētu darīt, kā tev patīk, bet Kristus loceklis, Dieva bērns un debess mantinieks, kam tā pate cerība un mūžīga godība gaidāma, kā tev pašam. Tad nu Dieva dēļ, kas savu Garu mūsu bērniem devis, ar prātu un godu tos lai apkopjam. Vecākie, kas no bērna tikai peļņu dzen, vien laicīgo labumu dēļ to cienī — kā savu kustoni vai darba rīku, tie pret bērna nemirstamu dvēseli un viņa radītāju grūti apgrēkojas.

Šis grēks, Dievam žēl, daudzkārt rodas mājās kā skolās, kur tie, kam bērniņus ar visu gara modrību un uzcītību bij kopt un audzināt, kūtrībā nolaižas un par bērna mūžīgu labklāšanos maz bēdā. Kā algādži daži strādā, tikai tās stundas vai dienas skaitīdami, par ko savu maksu dabū.

Bērniem nevien šo to būs ierādīt un iemācīt, bet visu viņu sirdi un prātu uz taisnu ceļu griezt. Ļaunu nebūs bez aprāšanas garām laist; jo drīzāk tas ceļas lielumā un nomāc visu labu, ko Dievs bērna sirdī licis. Nedarbs, vienreiz un otrreiz bez pārmācīšanas

palaists, paliek par netikumu vai palaidnību, kas bērnam prātu aptumšo un zināmu sirdi nokauj.

Pārlietu aša strāpe tikpat kaitīga. Kas dusmās un bardzībā bērnam uzkrīt, lamādams, sizdams, grūstīdams, — tas bērnu nedara labāku, bet niknāku, un pie viņa dvēseles grūti apgrēkojas. Bērns, tā nicināts, savā sirdī apcietinājas un pēc ne ar varu nav locāms. Aklas dusmas skabargas dēļ, ko bērna acī ierauga, tam visu aci grib izraut.

Nederīga lieta arī tā akla mīlestība, kas pie bērna visu par labu ņem, ja tas tikai prot pieglaudīties un mīksti appaijot. Tāds bērns ar laiku paliek viltīgs lišķis un mēlnesis, kas labprāt citus peļ un apmelo. Un pagaidi vien, tās mīkstās peķiņas tev pašam savu brīd' parādīs asus nagus.

Jāsargās bērnu allaž uzklaušīt, kad tas par cietiem pienes sūdzības vai aprunas; jo tā viņš drīz paliek par spijonu un viltnieku — par Jūdasu.

Vienu bērnu mīļāku turot par otru, abus samaitā. Luteklis paliek kārs, vārīgs, kūtrs, neuzcītīgs, neklausīgs, rezgalvis; pelnrušķis papriekš var būt bēdīgs un bailīgs, pēc rūgts, cietsirdīgs, rupjš, pretīgs, nebēdnieks. Nomanīdams, ka nekad pa prātam nevar izdarīt, tāds pelnrušķis pēc tīšai pretībai un visiem ļauniem gariem atļaujas.

Bērniem savus vecākus un priekšniekus būs būties. Bez bijāšanās bērns gudrību un labus tikumus nevar ne iedabūt, ne pasargāt. Tomēr ar bijāšanos jeb bailību vien nepietiek; tā taisa par vergu un dara tikai sirds mocību. Tādēļ cilvēku daba baidīšanai pretī kaņo, un spēkā pieaudzis dažs visu bailību kā sarautītas ķēdes atmet. Bet kad līdz ar bijāšanos pateicīgs prāts un mīlestība bērna sirdī nāk — par visu labumu, ko no vecākiem saņēmis un mūžam nevar

atmaksāt, — tad ceļas godbijāšana; tā bērnu skubina, vecākos nemitējoties un līdz kapa malai glabāt un cienīt.

Pie bērnu audzināšanas vērā jāņem arī uzticība, un proti trijāda: uzticība uz Dievu, uz cilvēkiem un uz sevi pašu.

Pašuzticība bērna sirdī modinājama, lai uzņemās pie laika darīt, kas darāms, un ciest, kas ciešams; lai nešaubās un nekavējas ar lieku bailošanos, kad darbs vai ceļš priekšā. Kam uzticības uz sevi nav, tam nekas nav iespējams un nekas izdarāms; viņš netiek no vietas, vai slīd pēc pirmā soļa atkal atpakaļ; katrs tādu var pārspēt un pie malas bīdīt: viņam trūkst drošības pretī stāvēt un cīnīties. Nelaimīgs cilvēks tāds.

Zināms, ka arī pašuzticībai savs mērs jātur, lai nepaliek par pārdrošību un pārgalvību. Kas sev par daudz uzticas un savu iespēšanu augstāki sver, nekā nākas, tam dažkārt iesāktā darbā vai gaitā būs stāvot jāpaliek un tikai kaunu un skādi dabūs. Darbs, kas paliek pusdarīts, ir nedarbs. Gatavā būdīnā labāki dzīvot, nekā pusgatavā pili. Viens vienīgs amats, ko gruntīgi izmācās un strādā, visam mūžam ir zelta pamats; bet kam deviņi amati, tam desmitais — bads. Tādēļ bērnus mācot allaž vērā jātur: ne vis ar reizi daudz gabalus pār pārim, bet labāk maz gabalus skaidri un gruntīgi. Tad bērnam augs spēks un cītība, un jo dienas vairāk viņam varēs uzticēt. Bet vajaga ar noprast, cik viņam uzticams.

Kad bērnu mācot pa maz viņa spēkam uztic, tad drīz tas radinājās viegliņām, pakūtri, tikai ar pusspēku strādāt. Kad turpretī tam vājam spēkam par daudz uzliek, tad notiek — kā pie zirga allaž redzams, ja vezmis visai smags: viņš nebūt vairs nevelk un arī nemēģina vilkt. Tā bērns ar neiespējamiem dar-

biem apkrauts, visu priecīgu un uzdzīšanos zaudē un pēc vairs ne nieka sev neuztic.

Ļoti vajadzīga arī uzticība uz cilvēkiem, un tādēļ vecākiem un skolmeisterei jāgādā, lai bērns vispirmāk viņiem uzticētu. Ko grib mācīt, to pašam būs mācēt. Cik drīz bērns nomana, vai īstens meistars skolu valda vai tik tāds puskoka lēcējs. Kur ar skaidrību un prāta pastāvību bērnu vada, tur tas labprāt uzticas un paliek ar skaidrs un pastāvīgs.

Cilvēka bērns nav engelis, nav bez trūkuma un bez grēkiem. Bet dažs vecākais, ja reizām pievilies, tik neuzticīgs paliek, ka katrā bērnišķīgā nerātņībā tūlīt tiešu nedarbu un bezdievību meklē un pārlietu aši soda. Tāda neuzticība bērnu padara bailīgu un rūgtu, viņš aizslēdz savu sirdi un visa mīlestība zūd in izzūd. Neuzticība puslaunumu taisa par pilnu launumu, pat labu par nelabu un nieku par lielu lietu; tā dzen ar netaisnību uz netaisnību. Caur tumšu brilli skatoties tai arī tumšs, melns, negants vien viss parādās; un bērns, par nelieti un ļaundari turēts, ar laiku ļauns un nelietīgs arī paliek, bez cerības vairs laboties un taisnā ceļā tikt.

Ar sirsnīgu mīlestību un uzticību bērnu koptami, mīlestību un uzticību ir viņa sirdī kopsim, un paši ar tos saldus augļus baudīsim. Viņš dzīsies godu dot, palīdzēt un pakalpot cik spēdams, un nāks mums allaž pretī ar atvērtu sirdi un priecīgām acīm.

Bet A un O, sākums un beigums tam svētam darbam, ko bērnus mācot un audzinājot strādājam, allaž ir un paliek, kā tie jau agrī mās «Dievu pār visām lietām būties, mīlot un uz to cerēt.» Šis ir tas pirmais un augstākais bauslis un tas avots, kas mums un mūsu bērniņiem visādu labumu izdod šeit laicīgi un tur mūžīgi.

Cilveka daba,

bērnu audzinātājiem it īpaši vērā
liekama.

Virš zemes dzīvodami zemes dabu valkājam, un šīs dabas tikumus ar pie sevis manām. Gaisma un tumsība, siltums un aukstums — īsi sakot: debess un zeme savas īpašības ar mums piešķir. Tēvu zeme, dzimtene, dzīvoklis, pārtika, darbs, laika kavēklis un daudz dažādas lietas savu dabu ar neizdzēšamiem rakstiem mūsu dabai iezīmē.

Tomēr cilvēks nav dabas kalps, bet kungs un valdnieks. Pēc Dieva ģimja radīts, tas valda par zivīm jūrā, par putniem gaisā, par vēja un par ūdens varu, par uguns un par zibens spēku. Cilvēkam ar gara pirmību apdāvinātam, arī savas dabas kavēklus būs uzvarēt, un caur Jēzu Kristu atpestītam, Dieva bērnu svabadību baudīt.

Bet dabas saites un kavēkli nav vienam cilvēkam kā otram, bet katram savādi, tādēļ ka ikkatram savāda daba. Tas tēviem un mātēm, skolmeisteriem un mācītājiem gauži vērā liekams. Ne tikai redzamā miesas augumā, bet jo vairāk neredzamā dveseles būšanā katram cilvēkam jau no mātes miesām sava īpaša daba dāvināta. Vienu redzam, kas lēnā dabā — pastāvīgi auksts un sasalis kā ziema; otru, kas ātrā dabā — dzestrumā un karstumā viegli pārmijas kā pavasara; citu dedzīgā dabā vasarai līdzīgu, un atkal citu, kas savā klusā, skumīgā nodabā rudenim līdzinājas. Tā četrāda daba pie cilvēkiem izšķirama, ko līdzības kārtā ar šiem vārdiem nosauksim: **Z i e m a s** daba, **p a v a s a r a s** daba, **v a s a r a s** daba un **r u d e n s** daba.

Nevienam cilvēkam gan nebūs tīra ziemas daba,

vai tīra pavasaras daba vien, bet allaž tāda, kas ar citām jaukta; tomēr pie katra cilvēka būs manāms, kura no četrām iekš viņa spēcīgāka. — Daba no dzimtas viena par otru ne labāka, nedz ļaunāka, ne svētāka, nedz grēcīgāka; bet lutināta un savvaļā palaista katra daba grēkos samaitājas un cilvēku novada lopu kārtā; un atkal pareizi kopta un valdīta katra daba par mājokli un darba rīku derīga svētam garam.

Tādēļ bērnu audzinātājiem cilvēku dabas būšanas jādzenās izprast, un jāapdomā, kas darāms, lai katrs bērns no tiem grēkiem un netikumiem varētu izsargāties un tos teicamus tikumus mantot, uz ko viņa iedzimta daba it īpaši nesās! To kā spēdami te pārrunāsim.

Dažs saka, ka katrs cilvēks savā mūžā tās četras dabas, vienu pēc otras, izvalkājot: bērnībā katrs esot grozīgs, jaunībā dedzīgs, pār' pusmūžā skumīgs un vecumā auksts. Tā gan liekās, bet apdomādamies drīz atrodam, ka nav vis tiesa. Ne bērni visi grozīgi, nedz jaunekļi visi dedzīgi, pāri pusmūžā ļaudis nebūt visi nav skumīgi, un daži sirmgalvji ar izdzisušiem loccekļiem sirdī vēl dedzīgi. — Katrs cilvēks savā īpašā dabā pastāv no mātes miesām līdz kapa malai, jebšu tā vecumā citādi izrādās kā jaunībā, un no Dieva gara svētīta un apskaidrota pavisam citādi, kā grēkiem kalpodama uz samanitāšanu. —

Ārīšķīgi uzskatot gan cilvēka mūžs mātes miesās sākās cietā, garā dusā — z i e m a s dabā, tad rodās bērnības un jaunības ziedu un prieku laiks — p a v a s a r a s daba; pēc tam nāk spēka mūžs, kur dienas karstumā, dažās cīnīšanās un pārbaudīšanās, mūsu gara augļi gatavojas — v a s a r a s daba; tad pienāk

vecuma apdomība, skumība un vientulība — r u -
d e n s daba; līdz pēdīgi cilvēks piekūsis un apnicis,
pēc klusuma un miera ilgodamies, atkal mā-
tes klēpi meklē, un dziļā, garā dusā savu
mūžu nobeidz — z i e m a s dabā. — Tomēr tie,
kas garā atdzimuši, nemirstības cerībā jo dienas pa-
liek dzīvāki, un nīcīgās miesās nākamās pasaules
spēku bauda. «Kas uz to Kungu paļaujas, dabūs jaunu
spēku; viņi skries augšām ar spārniem kā ērgļi.»

Ar varam sacīt, ka visas četras dabas kopā
katram cilvēkam vajadzīgas, lai gan ne vienādā mērā,
bet šim vairāk viena un tam vairāk otra, kā katram
savā kārtā derīgs. G r o z ī g ā pavasaras dabā da-
žādas lietas drīz saņemam un iz baudām, ko Dieva
roka katru dien' piešķir; visvairāk klātbūdamā laikā
kavēdamies puķītes lasām priecīgi, pirms tās nozied.
D e d z ī g ā v a s a r a s dabā pēc nākama labuma
dzīdamies, neuzskatīdami klātbūdamas lietas un pakal
pamezdami pagājušas, dzīvā cerībā mantas krājam,
kas pastāvīgas mūžīgi. S k u m j ā rudens dabā cit-
kārtīgus laikus un priekšējus gadus pieminam, un no-
manīdami, ka mūsu dzīvības laiks tik ātri aiziet, un
viņa labums vien grūtums ir un bēdas, mūs lūdza-
mies: Kungs, māci mūs mūsu dienas tā skaitīt, ka
gudru sirdi dabūjam. P a s t ā v ī g ā ziemas dabā
sava mūža ienākumu kā dārgu mantu sirds dziļumos
glabājam, un savas dvēseles tai paciešanā uzturam,
kas vajadzīga, lai Dieva prātu izdarījuši, to apsolī-
šanu iedabūtum.

Vispirmāk runāsim par šo pastāvīgo dabu, pēc
tam par grozīgo, tad par dedzīgo un pēdīgi par sku-
mīgo.

1. Pastāvīgā ziemas daba.

Mātes miesās bērns dus, un arī kad dzimis, dusā visjaukāko atspirgšanu bauda. Pastāvīga būšana jau no dzimtas tik mīla, ka dažkārt bērns noraudas, kad māte miegainu no mantiņām nes gultiņā, un atkal raud, kad izgulējušos no vietas paceļ un aicina ēst vai spēlēties. Stāvēt kur atstājies, sēdēt kur atsēdies, darboties kā uzņēmies, tas īpaši ziemas dabas bērnam ļoti pa prātam.

Lielā vecumā cilvēks atkal nāk bērības pēdās. Mūža pēdējs gals pirmam līdzinājas. Kad jaunekļa karstums izdzisis un jaunības mīlestība noziedējusi; kad vīra spēks zudis un dzīslas stīvas, kauli trausli palikuši; tad vecums cilvēkam sirdi un mēli klusina, kājas un rokas saista, acis un ausis aizdara, un zārkā atkal šūpuli, palagā autiņus, kapā mātes klēpi atdod. Dzīvības bēdās un kārdināšanās pārbaudītam un Dieva ceļos izmācītam sirmgalvīm gan piederās, klusā sirds mierā un drošā uzticībā pastāvēt, lai vētras un vilņi plosītos, kas kalnus jūras vidū nogāž un visas lietas pārgroza; bet pie bērna tāds sirds miers un tāda prāta vienādība dabas kūtrību izrādītu, kas bez samaņas un apdomas laiku aizvada un vairāk neprasa, kad tikai paēdis un izgulējies. Caur karstām cīņām un rūgtām pārbaudīšanām mantot! Sirmgalvja dabas dārgais glītums bērna dabai var būt par nejauku un kaitīgu vājību.

Kurš skolmeisters nezinātu bērnus, kas prātā un saprašanā kūtri un nešķirmīgi, darbos slinki, gaitās stīvi, visās uzņemšanās un izdarīšanās pārlietu lēni, — bērnus, kas tik miegaini un gurdeni, ka vienmēr mudinājami un traucējami, lai maz tak kustētos un uz priekšu cīstos. Gluži bez darba gan reti bērns atra-

sies; katrs, ja vairāk nē, tak kādu laika kavēkli meklēs. Bet kur darbs strādājams ar apdomību un uzcītību, tur dažs labs atraujas un bēg. Tā vaina meklējama dabas kūtrībā. Domās šurp turp skraidīt, prāta savvaļā mēģināties, un bez domām nosēdēt un sapņot, tas dažam bērnam patīk, bet ar visiem dvēseles spēkiem modrībā pastāvēt, un savas domas cītīgi un manīgi pie vienās pašas lietas savaldīt, tas nepatīk. Te audzinātājam kā nekā jāpūlas, lai bērna kūtrību pievarētu, garu modinātu un prātu cilātu. Tādēļ mācība, cik vien spēj un prot, bērnam jādara mīļa un pieņemīga, un brīžam ar asu vārdu un pat ar rīksti jānāk palīgā, lai slinkulis nesamaitājās visa launa perekli.

Ar laiskiem, miegainiem bērniem kaudamies garā dedzīgi skolmeisteri dažkārt vai no ādas spruktu iaukā; bet tomēr jāvaldas, jācenšas, jāsastrādā un jāgaida bez apnikšanas, kamēr arī šiem nabadziņiem prieks un spēks atnāk uz gara darbiem. Tādiem bērniem skolmeisterus vajadzētu, kas itin modrīgi un uzcītīgi, pacietības skolā izmācīti, un tik skaidri un jauki prot mācīt, ka arī tumšais prāts un aukstā sirds gaismu un dzīvību manto. Kad tik tāl' laimējies, tad īpaši lēnie ziemas dabas bērni, ar laiku pieaugdami, pastāvībā, apdomībā un sirds drošībā izrādīsies un būs vēl citiem ļaudīm par stipru sirdi un uzticamu pamatu. Visgrūtie un vissmalkie roku darbi tiem labi izdosies, un tāpat ar gara darbi, kas tikai ilgā laikā un ar lielu pastāvību un pacietību galā vedami. Šī daba, pareizi tikai valdīta un kopta, krietnam zemniekam derīga un amatniekam, zvejniekam un medniekam un īpaši gudrotājiem, kas grūti izprotamas garīgas vai laicīgas lietas izdibina.

2. Grozīga pavasaras daba.

Pavasaras dabas cilvēks daudz un dažādas lietas kāro un meklē, un visas ātri un viegli savā garā uzņem. Lēti tas mācās un radinājas godā un negodā, kā tikai gadās. Sirdī tam katra sēkla drīz aug un augļojas it priecīgi, lai kāda būdama. Klātbūdamu laiku cienīdams un izbaudīdams, maz viņš tos vārdus apdomā: «Ko cilvēks sēj, to pašu tas arī ļaus.» — Savvaļā audzināts pavasaras dabas cilvēks tik grozīgs ir kā sulu mēneša gaiss. Tauriņam līdz tas lidiņājās no viena raiba zieda uz otru, te smeļ, te raud, te speļ, te glauda, darās šā un tā, un nezina kā, un paliek pēdīgi gluži par vējgrābekli. Viņš labprāt solās un uzņemas bez apdomas, ko pēc vis neizdara; no grūtuma un pūliņa drīz atraujas, nepastāvīgs un neuzticams, tas taisnu ceļu drīz pazaudē, un katram lēti ticēdams apustuļa padomu aizmirst: «Lai mēs vairs neesam bērni, kas top šaubīti un mētāti no ikkatra mācības vēja caur to cilvēku blēdību un viltību, ar ko tie glūn mūs pievilt.»

Audzinātājam tādu dabas vājību būs vērā ņemt, un cīsties, lai bērns visas lietas, ko uzņēmis vai mācīties vai strādāt, pareizi iemācās un krietni pastādā. Tiklīdz kā bērns grib grozīties vai steigties, kert un laist, kā gadās, lai tikai galā tiktu, tad to būs apvaidīt un ar visu spēku un pastāvību piespiest, lai pacietīgi, apdomīgi un pilnīgi visu nobeidz, ko sācis. Kad dabūs cinīties un pūlēties, sviedrus liet un krustu nest, prātu valdīt un savas iegribas aizliegt, tad ātrā, vieglā dabiņa paliks gan stipra un pastāvīga. Nedāvā tādiem bērniem jaunus mācības gabalus, kamēr vēl uzsāktos gruntīgi nav ieņēmušies, lai neradinātos tikai pār pārim tos aplaizīt un tad aplam domāt, ka visu gudrības avotu jau pastāvībā savaldītu. Visa

lutināšana un mengēšanās pie darāmiem darbiem šai dabai gauži kaitīga. Jo piemīlīgs un vēlīgs tāds bērns, jo vairāk skolmeistaram jāšargās, lai nepieviltos; — jo vairāk jāpielūko, vai sirsnīgas solišanās un ātras apņemšanās arī piepildās, vai liecināšanās un aizbildināšanās patiesīgas, vai skumjas un asaras prāta labošanā rādās auglīgas. Šai dabā papildam rādās dienas zagļi, vazanķi, blēži, un to ļaužu lielais pulks, kas savā pārgrozībā šodien Oziannā! klieudz un rītdien brēc: Sit krustā!

Bet itkā Jēzus mīlestība pārvērtīgo Pēteri par nekustinājamu pamata akmeni padarīja, tā vēl šodien grozīgas, vieglas dabas bērni, pareizi vien kopti, par krietniem un uzticamiem cilvēkiem paliek. Viesībās tie rādās patīkami runātnieki, ceļā vai darbā citiem mudinātāji un priecinātāji; it īpaši jaukās, mākslīgās darbošanās tiem labi veicās. — Ziemas dabas cilvēki ar rūgtiem sviedriem un pūļiem dzīves vajadzības sagādā; bet pavasaras dabas ļautiņi viegliņām, kā spēlēdamies, dzīves jaukumu un prieku pataisa.

3. Dedzīga vasaras daba.

Šo dabu redzam pie Jēzus mācēkļiem, kas neticīgos Zamarijas ļaudis tūlīt ar uguni no debesim gribēja sadedzināt, kad tie to Kungu nebij uzņēmuši; — pie Pāvila, kas ar dievišķīgu karstumu bij iekarsis; pie Elijas, kas bārgi dusmojās tā Kunga dēļ; — pie Mozus, pie Dāvida un pie daudz citiem.

Ar bērnus atrodam, kas dedzīgā dabā pēc sava dzīvības mērķa dzenas, — kas agri jau ar visu sirdi un prātu uz teicamiem vīra darbiem cītās, — kas klātbūdamus priekus un kavēklus neuzlūkodami nākamā laikā, mantas prasa, un līgsmā cerībā tās itkā klātbūdamas skata un bauda. Tie katrā lietā grib izdar-

boties un izraudzīties, un ko reiz uzņēmušies taisni un droši galā vest, par kavēkļiem un pretniekiem maz bēdādami. — Bet ātri tie ar iedegās uz ienaidu un karu, un allaž gatavi nevien ko labu uztaisīt, bet arī izārdīt. Savā gara spēkā apzinādamies drīz tie paliek stūrgalvīgi un lielsirdīgi, audzinātājiem daudz pūliņu un raizes dara, un brīžam grūti valdāmi. Bērnu pulkā tie citus labprāt rīko un pārvalda un skolmeistēriem brīžam nemas pretoties un spītēt. Pārgalvībā tie izdevīgu laiku vien nogaida priekš saviem nedarbiem un dažkārt arī citus bērnus uz ēverģēlibu un dumpi saskubina.

Ko ar tādiem darīt? Te audzinātājiem dažreiz padoma pietrūkst. Zināms, ka ciets ar cietu nesaderas, un trauslu koku aplam locot drīz to salauž. Varen asi rājot un sodot dedzīgas dabas bērnu lēti samaitā, kā tas lielsirdībā un stūrgalvībā apcietinājas, un tad vairs nemaz nav valdāms; vai arī slepeni niknumu savā sirdī sāk perināt, kas nestundā briesmīgas lietas dzemdē.

Jēzus savus dedzīgus mācēkļus savalda jautādam: vai jūs nezināt, kādam gaļam jūs piederat? — Un atgādinādam, ka tā cilvēka dēls nav nācis dvēseles samaitāt, bet pestīt, viņš tos vada uz lēnprātības un pacietības pēdām. Pats visuaugstais meistars mums priekšzīmi devis; pēc tās darīsim. Dedzīga daba ar lēnību un apdomību kopjama. — Visai ātram zirgam pieši neder un pātaga. Kad uguns izsprucis, tad dažreiz nav derīgi, ar to plosīties, bet labāk nogaidīt, kamēr pirmais svilums pārskrien; degošas lietas vien jāatstādina. — Kad bērns dzīvu un spēcīgu dabu rāda, tad nerāsim katru nerātību tūlīt ar bārdzību, bet pārmācīsim lēnīgi un dzīsimies to labāk no nerātības izsargāt. Dāvāsim dedzīgai da-

bai augstas, svētas lietas, lai tās visā spēkā sagrab-
dama liesmās paceltos uz debesim un cistos uz mū-
žīgu dzīvošanu. — Dedzīgam Elijam Dievs rādījās —
ne vētrā, ne zemes tricēšanā, nedz uguni, bet —klusā
un palēnā vēsumā; tā lai tava milestība dedzīgam
bērnam rādās lēnībā un pacietībā. Vecais Soko-
lovskis, kas Dieva priekšā, savās «Ziņās» stāsta, ka
apustulam Jāņam vienreiz kādā vietā, kad viņš tās
draudzes apraudzīja, esot gadījies starp cilvēkiem,
kas bija sanākuši to priecās mācību klausīties, vienu
jaunekli atrast, kam it mīlīgs un bezvainīga bērna
vaigs bija. Viņš šo jaunekli vienam zināmam mācī-
tājam atvēlēja, ka tas viņa dvēseli būtu piekopsis, ka
tā arī skaista atrastos tā Kunga acīs. Tas jauneklis
pēc kāda laika tapa kristīts un labu laiku uzvedās, kā
laikam kristītam cilvēkam pienākās. Bet tas jaune-
klis, Dievam žēl, ar saviem radiem, kas paganu ti-
cībā un kārtā stāvēja, daudz metās un caur to uz ne-
gausību un laiskumu ielaidās. Pēcgalā viņš tik ļoti no
Dieva ceļiem atkāpās, ka viņš starp razbainiekiem
un laupītājiem iedevās un pēdīgi viņu priekšnieks pa-
lika, mežā ar šiem dzīvodams un ceļa gājējus aplau-
pīdams. Pēc kāda laika apustulis Jānis atkal uz to
pilsētu nogāja, kur viņš priekšlaikā to jaunekli bija
atradis, un pēc viņa prasīja, gribēdams zināt, kā tam
dažkārt klājās. Nu viņam tas mācītājs, kam Jānis to
jaunekli bija uzticējis, stāstīja kā tas no laba ticības
ceļa pagalam esot atkāpies un dzīvojot uz kalniem
starp slepkavām un zagļiem tanī mežā, kas netālu no
tās draudzes baznīcas esot. Līdz ko apustulis Jānis
to bija dzirdējis, viņš tūlīt tanī mežā uz tiem kalniem
devās un neilgi staigājis, redz, — jau citi no tiem
razbainiekiem Jāņam virsū krīt. Šis tad tūlīt lūdzās,
kaut jel viņu būtu noveduši pie to virsnieka, jeb

priekšnieka tā zagļu pulka. Tas zagļu virsnieks redz viņu nākam, un līdz ko no tālienes to vecu, it cienīgā vaigā būdamu apustuli pazīst, jau tā jaunekļa sirds tik ļoti no kauna top pārņemta, ka viņš ar lielu bēgšanu viņam grib izbēgt. Jānis viņam pakal devās, sauca un sacīja: «Mans dēls, kam tu priekš tava tēva bēdzi, kam nekāds zobins rokā un kas jau tik vecs ir? Nebīsties! man vēl tāda cerība ir, ka tas Kungs par tevi apžēlosies. Tici jel manam vārdam, kad es tev saku, ka Kristus mani pie tevis sūtījis.» Uz šiem vārdiem tas jauneklis palika stāvot un ar visiem locekļiem trīcēja un drebēja, it gauži raudādams. Nu viņš vairs pie saviem biedriem nepalika, bet pie tā apustuļa Jāņa turējās, kas viņu uz to kristīgu draudzi atpakaļ veda, un no viņa drīzāki neatšķīrās, kamēr viņš atkal dzīvā un skaidrā ticībā uz to Kungu bija dibināts.» —

Mācīsimies tādu lēnprātību, pazemību un mīlestību, tad svētais gars mums palīdzēs, dedzīgas dabas bērņus no stūrgalvības un lielsirdības izsargāt un par spēka vīriem izaudzināt, kas Dievam un tuvākiem kalpodami visās lietās uzvar. To redzām pie daudz slaveniem kara kungiem un valdniekiem, un it īpaši pie mūsu ticības tēva M ā r t i ņ a L ū t e r a.

4. Skumīga rudens daba.

Dedzīgas dabas vīrs, kā jau pieminējām, uz lieļiem, vareņiem darbiem laužās; skumjas dabas bērņs turpretī mīļāk iekš sevis pašā dzīvo un strādā: Uz veciem laikiem un pagājušām dienām atskatīdamies ar žēlumu tas piemin, ko citkārt mīlējis un cienījis, un kas tagad vairs nav vīrs zemes. Brīžam viņš no citiem atšķirdamies savā skumjā prātā un rūgtā žē-

lumā nogrimst, brīžam atkal garā paceldamies pēc labāka un jaukāka nākamā laika ilgojās un citās. Kad rudeni lapas birst, vai vakarā krēsla pasauli uz dusu sedz, tad viņš vismiļāki savas skumīgās sāpju pilnās domas vai arī savas dārgās piemiņas un cerības cilā un perina. Brīvā viņš labprāt nedzīvo, bet allaž citā gan vecu laiku notikumus, gan dziļas dabas lietas, gan arī brīnišķus Dieva noslēpumus izgudrot un izdibināt.

Arī šo dabu nebūs nicināt. To atņemt un citu iedot cilvēka roka nespēj; bet caur lieku bārdzību un izsmiekliem to lēti var samaitāt, ka skumīgam bērnam slepeni sirdsēsti un izmišana ceļās un visa dārgā piemiņa un svētā cerība nozūdās.

Bērna skumju prātu, kas labprāt atpakaļ nesās, uz priekšu būs griezti, un viņa bēdīgās domas, kas drīz kā bezdibenā nogrimst, uz augšu cilāt. Tādam, kas savrup mēdz sūroties un rūpēties, citu bērnu biedrība it derīga, kur priecīgā darbā un jaukā laikkavēkli brīžam dabū ligsmot un gavilēt. Skumja rudens daba, pareizi izkopta, saldus augļus nes, kā redzams pie daudz vīriem, kas jaukas dziesmas un skaistas meldijās, dziļas domas un augstas mācības uz bērnu bērniem atstājuši. It īpaši pieminams Mārtiņa Lutera sirds draugs un darba biedris *Vilips Melanktons*.

Kūtra, lēna ziemas daba ziemeļa varenā aukstumā un dienvīdus lielā karstumā visvairāk izdodās, bet arī citur diezgan atrodama, īpaši zemos, slapjos, miglajos klajumos, un nabagu ļaužu tumšos, mitros mājokļos, kur augums pēc auguma bez pārgrožīšanās pie grūta darba un plānas barības, bez prieka jušanas un ligsmības skaņas aug un dzīvo.

Viegla, ātra pavasaras daba pa pilnam uzietama lielās pilsētās, kur daždažādas lietas, un gandrīz katrudien citas, redzamas, dzirdamas un baudāmas; — kur visvisādi darbi un laikkavēkļi pārmiņās un ļaužu biežumā katram jāmanās un jāšargās, kā putnam zara galā.

Dedzīga vasaras daba un skumja rudens daba retāki redzamas kā abas pirmās pieminētās; bet rodās tomēr pilsētās kā uz zemēm, un nabagu būdīnās tikpat kā greznās pilis. Ļaudis, kas augstos kalnos un siltās zemēs dzīvo, un tāpat tie, kas visvairāk no galas pārtiek, it īpaši šo dabu bērni.

Cilvēka iekšķīgā daba un būšana brīžam arī pie redzamām zīmēm noprotama. Tas visiem uzmanīgiem bērnu audzinātājiem sen zināms. Bet nevaram sacīt, ka katru reiz redzamas zīmes iekšķīgu cilvēku izrāda, vai ka allaž augumā, sejā, acīs, u. t. pr. kā skaidros rakstos dabas paslēptu būšanu spētum lasīt. Kas to uzņemās, lēti pievilsies. Sārta seja un bāla seja, gaiši mati un tumši mati, zilas acis un melnas acis, slaiks augums un resnīgs augums pie vienas dabas atrodams, kā pie otras. Cilvēku d a b a pie viņas t i k u m i e m nomanāma.

Bet jāizšķir d a b a s t i k u m i no gara tikumiem. Ikkatra cilvēka daba par mājokli un rīku izredzēta svētam garam, kas to caur mīlestību, līgsmību, mieru, paciešanu, laipnību, labprātību, ticību, lēnprātību, sātību, svētī un apskaidro; un ikkatra cilvēka daba par mājokli un rīku var palikt arī ļaunam garam, kas to caur nešķīstību un citiem miesas darbiem samaitā.

Daba pate neviena pār otru svēta, nedz nesvēta, teicama nedz smādējama, kā jau pirmāk sacījām.

Pasaulē gan redzam, ka vienam cilvēkam patīk zilās acis un otram melnas, vienam šī daba un otram cita; bet bērnu audzinātājam visi bērni vienā mērā jāmiļo, lai dabā pastāvīgi būtu vai grozīgi, dedzīgi vai skumīgi; jo citādi viņš bērnu sirdis caur netaisnību ievainotu.

Taisna, vientiesīga mīlestība audzinātājam arī rādīs, kā katrs bērns pēc savas dabas savādi apkopjams; jo it kā lielus un mazus vienos svārkos nevar ģērbt, nedz visas kurpes pār vienu liesti stiept, tā visiem bērniem neder viena mācīšanas un audzināšanas vīze.

Gandrīz jāsaka, ka katram savādas dabas bērnam savu audzinātāju vajadzētu: kūtram it dzīvu, grozīgam it patstāvīgu, dedzīgam lēnīgu un skumīgam garā priecīgu; bet kur tos nemsim! — Tomēr apustulis Pāvils liecina: «Es no visiem svabads būdams sevi pašu visiem par kalpu esmu darījis — visiem es esmu viss tapis, kā es visus citus glābtu.»

Kad Kristus garā un spēkā bērnu audzinātājl, tēvi, mātes, skolmeistri un mācītāji, tāpat nemsies darīt, tad arī mūsu bērni, kaut kurā dabā dzimuši, garā augs un stiprināsies un Dieva žēlastība tiem šeit un mūžīgi netrūks.

Berni, nu skolā, skolā!

Saulītei ar siltumu un gaismu no mums aizejot, meži un lauki nu paliek kaili, čūskas lien stīvas savās alās, un kūtrie, resnie lāči midzeni sev taisa dobumos.

Ko tad nu, bērni, jūs darīsiet? Vai cauru ziemu aizkrāsnē tupēsiet pie kaķēniem?

Tā nederas cilvēku bērniem, kam Dieviņš saprašanu dāvinājis un pilnu prātu. Šīs dāvanas vien gaismā spīgti aug un vairojas, bet tumsībā tās nīkst un nosmok. Un kam tad vērts tāds cilvēciņš, kas saprašanu nav kopis un prātiņā tukšs palicis? Tāds nav ne lopa vērts! —

Tādēļ, bērni, darat labāk, kā daži gudri putniņi, kas ziemai nākot nepaliek vis stīvi, kūtri, šur tur salīduši, bet salasās virknēs un baros un dodas mudri uz dienvidiem. Tur meži tiem ligo jaunos zaļumos un lauki puškoti ar vaiņagiem, un saulīte atkal silti, spoži savus ceļā biedrus sveicina.

«Bet kas mūs nesīs dzērvēm līdz? Mums jau nav spārnu!»

Putna spārnu jums, zināms, nevajaga; jūs esiet cilvēku bērni. Un dzērvēm līdz skriet jums arī nelīdzētu; jo nevis tāļos dienvidos jūs atradīsiet tās meklējamās mantas, bet tepat jums tās sagādās dažam gluži tuvumā.

Skolās, bērni — jūs, kam tie gadi klāt — skolās nu jums būs steigties tikuši; tur jums būs salasīties baros, virknēs. Skolās jūs gaimu atradīsiet — ne tikai to, kas acis spīd caur logiem un no svecēm, bet tādu, kas ir jūsu dvēseles var apgaismot un jūs var darīt par gaismas bērniem.

Skolās jūs atradīsiet to siltumu, kas nevien rokas, kājas dara mudras, bet arī sirdis dara dzīvas, siltas.

Skolās, kā cerējām, pat tumšā, aukstā ziemas laikā jums atspīdēs tā saulīte, kas nevistamas puķes audzina un pušķo Dieva kociņus ar ļoti saldiem augļiem.

Vien pāra verstis, pāra jūdzes tecēdami, ar Dieva palīgu jūs dārgas mantas panāksiet, ko tikai līdzības vārdos te esmu aizņēmis.

Pavasārī jums pašiem būs ko stāstīt — vēl vairāk nekā bezdelīgām no tājiem dienvidiem atnākušām. Un Dievu Kungu tad jūs slavēsiet ligsmāki, nekā cīruļi un lakstīgalas.

Bet stīvie, kūtrie bērni, kas cauru ziemu tiešām aizkrāsne būs sutuši, tie galvu nokārs kauna pilni un vairāk nesapratīs, kā šņākt un ņurdēt.

Tad steidzaties nu, bērni, skolā, skolā!

Pļaujams laiks.

Kad pļaujams laiks, tad jasteidzas,
Pirms izbirst graudiņi.

Pļaujams laiks mums ir nācis, mīļie latvieši, — pļaujams laiks tāds, ko mūsu tēvi nav redzējuši, nedz arī gaidījuši, ka viņu bērni tik drīz jau to piedzīvos. Kad mājas un zemi dabūjam pirkt par paliekamu īpašumu uz augumaugumiem, tad tiešām ar prieku un pateicību varam sacīt: nu pļaujams laiks mums klātu! —

Jeb vaicājiet savus tēvus, lai stāsta, kādi bij dzimtlaiki, kad ļaudis katru brīdi varēja pārcelt no vienas valsts uz otru, pašus ne prasot, nedz uzklautos! — Un pieminiet šos pagājušus brīvlaikus, jūs, kas jau dažkārt savas mājas pametuši un citas vietas meklējot ar bēdām apkārt braukājuši! —

Bet tagad Dievs grib, ķeizars pavēl un muižnieki atļauj, lai iemantojam savu zemes grunti, kur drošā mierā varam palikt līdz pēdīgai stundiņai, — kur bērni un bērnu bērni var baudīt mūsu sviedru augļus un dusēt pajumtā un pakrēsli, ko tēvi gādājuši, — kur mūsu pēcnākamie, līdz radu radiem, var kopt un sargāt, ko mēs dēstījuši. Cik ļoti vērā ņemams šis laiks!

Tādēļ ar redzams malu malās, ka vīri, kam vērdiņš un saprašana, knaši vien steidzas iekopties, «pirms izbirst graudiņi.»

Tomēr, kā allaž tādos laikos, kad jaunas, derīgas lietas ceļas, tā dzirdams arī tagad: skauģi jauc ļautīgus ar melu baidēkļiem, vai tukšām cerībām, un rodas diezgan muļķīšu, kas viņus uzklausa. — Stāsta, ka daži gruntnieki jau sākot baiļoties, ka valdīšana skaidri pirtās mājas viņiem atkal atņemšot, vai aizmaksātu zemi citiem izdališot! Tā arī teic, ka daži pircēji ar pilnu maku gaidot, līdz valdīšana došot likumu, ka zeme par pusmaksu pārdodama! —

Netici jel, lūdzams, viltīgām pasakām, un nenokavē sev un saviem bērniem skaidru labumu! Ej labāk taisni pie saviem virsvaldniekiem, ja patīk pie pašā gubernatora, — viņi tev neliegs labu padomu; un apvaicājies ar saviem brāļiem Rūjienā, Skulbergē un citur, kas kopā jau divdesmit tūkstošus dalderus zemes vērtības par vairāk nekā trīs miljoniem rubļu (sudrabā) pirkuši un daži savas mājas par pusmuižām uzkopuši. Kam nauda iekrāta cik vajadzīgs un māja apzināma branga, tam «Ceļa biedris» allaž teiks no drauga puses: pirc jel ar Dieva palīgu un esi gruntnieks!

Par silto zemi,

un kā tur citiem tagad klājas.

Siltums visiem dzīviem radījumiem, tā kušņiem kā stādiem, it vajadzīga lieta. Bez siltuma neviena dzīvība nevar perināties un augt, neviena sēkla nevar dīgt un gatavoties. Siltumu, daudz vai maz, tās visas prasa, ikkatra savā mērā, un kur nav siltuma, tur viņām jānosilst un jānīkst. To nopraz-

dami un dažkārt, rudenī kā pavasarā, aukstuma un salnas postu savā zemītē ar bēdām piedzīvodami, sen dienām jau pēc siltuma bijām ilgojušies. Arī vēl no citām grūtībām, kas šeit mūs spaida, gribēdami izbēgt, priekšgados tādēļ itkā spārnos sacēlāties, kad vēstneši mums uzsauca: «Uz silto zemi! Uz silto zemi!» — Vārds «siltā zeme» mums ausīs skanēja tik saldi, kā citlaik Izraēla ļaudim Ēģiptē dzīvodamiem, «Kānaana». Mēs domājām, ka šī ar būšot zeme, kur piens un medus tek, un gatavi bijām turp doties un visus apkarot, kas vien mums ceļā pretī stātos. Bet gadījās kavēkļi šādi un tādi, un vislielais bij tas, ka nedabūjām īsta vadoņa. Jo bez vadoņa, kā dažkārt redzam, pat dzērves netiek siltā zemē. Izpriecājušies kādu laiciņu un iztaisījušies, pēcgālā atkal darījām, kā ķēniņš Dāvids māca, sacīdams: «Paliec iekš zemes un uzturies ar pieticību.» — Vien reti kādi tiešām aizgāja, bet visi citi mēs vēl šodien — paldies Dievam! tepat tēvu zemē dzīvojam.

Bet igauņiem, mūsu nāburgos, kam dažu gadu vēlāk ar tā vēsts par silto zemi pienāca, tiem viņu vidū vadons cēlās, vārdā Juans Leinbergs; tas sacījās pats praviētis būt un savu tautu tiešām vest pa jūru un ar padebesi. — Lai gan tās zīmes un tie brīnumi, ko šis praviets solījis, nebūt vis nerādījās, tad tomēr daži simti igauņu vairs nebij vadāmi; tie cēlās vien tik kājās un devās pērn, un citi agrāk jau, it drošā cerībā uz dienvidiem — uz silto zemi. Bet meklē tos tagad! Vien raudu balsis mums atskan no tām tālām, tukšām zemes malām, kur nabadziņi aizmaldījušies.

Tiesa gan, ka Dievs Kungs cilvēkiem pats pavēlējis to zemi piepildīt, un tiesa ar, ka Krievzemē un citās malās vēl varen lieli apgabali tukši stāv, bez

iedzīvotājiem. Tomēr, mums šķiet, ka katrai tautai šī gaita vis laimīgi neveicās un ka dažiem zemes gabaliem vēl jāpaliek tukšiem.

Jūdu tauta ar Dieva ziņu, vispār pasaulē starp citām tautām izklīdusi, un lai gan visur vajāta un spaidīta, tā tomēr nezudīs līdz pastarai dienai. Bet cik šī tauta manīga uz savu pārtiku, cik veicīga ar cietim ļaudim satikties! — Englandieši, vācieši — pa tūkstoš tūkstošiem ar atstāj savu tēvzemi, kur ļaužu biežumā tiem darbs pietrūkst un maize; un redzam gan, ka no tiem daži svešumā par lieliem kungiem un bagātiem vīriem palikuši; tomēr tas neizdodās vis bez gudrības un izveicības. Muļķīši, no tautas jeb kuņas, it reti svešā zemē laimi noķers.

Pirms tādā gaitā dodas, pa priekš labi jāapdomājās un jāapvaicājās: kā projām tikt — kur atmeties — kā dzīvi uzsākt — cik naudas vajaga ceļā un dzīves sākumā — kur palīdzību atrast trūcumā — kāda tur zeme un kādi ļaudis — kāda tiem valoda un ticība — kā bērnus tur mācīt un kā savu pašu dvēseli apkopt — kādi tur likumi un kāda valdīšana — kādas tur tiesas un brīvības — kāda tur peļņa un pārtika — kur darba rikus, dzelzi, sāli, sēklu un citas vajadzības tur iepirkt — kur savu roku darbu jeb preci pārdot — u. t. pr. — u. t. pr. — Un šīs lietas saklausot un izmeklējot vis nevar uzticēties kaut kuram, kas melš un grābstās, kā pats iedomājās, vai kā dažs zobugals tam ausīs iepūtis. Ar nelīdzēs daudz, izlūku kādu turp nosūtīt, kas pats pirmo reiz tik svešumā nācis, vēl tādas lietas neprot izmeklēt un viltņiekiem var iekrist nagos. Labumus tāds gan tur tūlīt ieraudzīs, bet trūcumā, kas tik ar laiku piedzīvojami, tam paliks apslēpti. —

Siltums, kā pieminējām, it vajadzīga lieta; to-

mēr bez slapjuma pat silta zeme tikai tuksnesis. Mežos dzīvot un gadu no gada ar kokiem kauties, cilvēkam tiešām grūti; bet gluži tukšā klajā laukā uz dzīvi atmesties, daudz grūtāki. Kur tuv' un tālu ne stuburīts, ne krūmiņš redzams, — kur jābūvējās bez baļķiem un bez dēļiem, kur jāsildās, jācep un jāvāra bez malkas un bez žagariem, un pat bez pura velēnām, — tur mūsu ļaudim mokas neizteicamas. Un tādās mokās tie igauņi ar savu Leinberģi tagad iestiguši.

Dienvidos Krievzeme līdz pat Melnai jūrai gan ļoti auglīga un jauka, proti: gar upmalām, kur slapjuma pa pilnam; bet tur ar dzīvotāju jau sen vairs netrūkst. Tikai Krimas pussalā, ko pēdējais turku karš izpostīja, pa daļām vēl pat auglīgās vietās patukša. — Bet tā silta zeme, ko nezinātnieki vai viltņieki mums un igauņiem kā Paradīzi izslavēja, ir lielie, tukšie klajumi dienvidus Krievzemē, kur citi ļautiņi viet vietām ar priekšlaikos jau dažkārt nēmušies dzīvot, bet briesmīgā sausuma dēļ arvien atkal nīkuši. Šī zeme stāv līdzena kā jūra, pavasarā viņodama ar zaļu zāli, kas drīz labības augstumā stiepjas, vasarā ar grūziem un melniem putekļiem, ziemā ar sniega puteņiem. Kalnu un ieleju tur nav, avoti un upes tur neceļās, dīkus un ezerus tur neatrod, kokus vai krūmus pa daudz jūdzēm tur velti meklē. Karstums un sausums tur vasaras laikā tik liels, ka zāle ātri nokalst un sabirzt kā apsvilusi, bet ziemā dažkārt aukstums un vētras gaiss tik nikns, ka cilvēki un ļopi nezina, kur tverties. Par lielu mocību šai siltai zemei arī siseņi, kas brīžam no Āzijas tuksnešiem varen lielos baros, kā tumšā padebesī, pa gaisu atlaižās un zemē nākdami pēdīgo asnīti apgrauž.

Tie igauņi, kas priekšgados uz tādu «silto zemi» aizgāja, šur tur ir izklīduši un jau pa lielo tiesu badā

un visādā trūkumā apmiruši; pērnajiem valdīšana žēlīgā prātā šā tā palīdzējuši; bet naudu nabadziņi pie pirmām būvēšanām drīz iztērējuši, un malkas trūkuma dēļ rudzu miltus tāpat jēlā putrā ēdot grūtā vēdera gulā krituši; daži stiprā ziemas aukstumā bez silta apģērba apsaluši, un citi vietām, kur ūdens tikai gauži dziļās akās dabūjams, slāpēs nonikuši.

Gan daudz būtu ko rakstīt, ja gribētum izteikt, ar kādām grūtībām un mokām šie igauņi un daži latvieši cīnās, kas Samaras guberņā, Jeiskas apriņķī un šur tur dienvidus Krievzemē izklīduši.

No tiem skaņiem pulkiem, kas lāgu lāgiem ar pilnu maku un pilnu vezumu uz silto zemi gājuši, citi jau ubagu kārtā, klusi un bēdīgi, atpakaļ atnākuši, un citi tagad palīdzības gaida priekš tā paša ceļa; bet tiem, kas turpat paliek svešumā, vēl laikam dažas karstas bēdas būs jācieš, pirms silto zemi sauks par savu tēvzemi.

Pats Leinbergs, no saviem biedriem atstāts un lielā trūkumā, tagad nožēlojot, ka neprātīgi izdarījis; turklāt vēl citi viņam rūgti pārmetot, ka šos ar' tādā postā sev līdz ievedis.

Bet Luteru mācītājs Krīmas pussalā, kas tos svešiniekus reizām apmeklējis un, pats igauņu valodu neprazdams, caur tulku tos kā spēdams ar Dieva vārdiem apkopis, tas citus ticības biedrus sirsnīgi uzaiņina, lai ar milestības dāvanām būdu ļautiņiem palīgā nākam. Pateikdami Dievam, kas grūtā kārdināšanas laikā mūs žēlīgi pasargājis, lai sirdi un rokas nabadziņiem neaizslēdzam, bet lai turklāt to sakāmvārdu arī vērā paturam:

Dari ko darīdams, apdomā galu!

Palieci tēvijā!

Tā «Ceļa biedris» lūgtin lūdz tos apmānītus tautas bērnus, kas tagad vēl bez ziņas un bez apdomas, vien dzērvēm līdz, grib laisties prom uz svešumu, lai gan jau tik liels ļaužu pulks tai posta ceļā nonācis un pazudis vai ubagu kārtā atpakaļ nācis.

Tā siltā zeme, ko trakuļi kā paradīzi meklē, ir sausais klajais tuksnesis. Tur nav ne koka, ne krūma, nedz upes, nedz ūdens pilītes. Tur vietu vietām dzīvokļu atliekas no priekšlaikiem rāda, ka cilvēki ar dzīves cerību gan reiz bija nākuši, bet vasaras karstumā bez ūdens, ziemas aukstumā bez malkas, vai arī caur sērgām, siseņiem un citām, še pie mums nedzētām mocībām, tie atkal drīz ir bojā gājuši.

Ir citos Krievzemes apriņķos, kur zeme gan auglīga un par it lētu naudu pirkama, tomēr daudz grūtumu atrodas, ko tāds, kas vēl ne soli nav spēris pār tēvzemītes robežām, nebūt vis neprot nosvērt. — Kadēļ tad krievu ļaudis paši nepaņem tās vietas, ko mums dažs aplamnieks kā Kānaanu slavē? Bet redzi, tie ik no gada tālu ceļu nostaiģā, lai dabūtu pie mums dēļus zāģējot, grāvjus rokot vai citus grūtus darbus strādājot to maizi sapelnīt, ko citi mūsu slinkie muļķīši tur cerē grābt kā smiltis.

Kur ceļi un tilti nav kopti un pilsētas visai tālu, tur vezma vērtību gandrīz jau vedot iztērē, un nauda varen grūti ienāk. Bet dzelze, sāls un citas dzīves vajadzības tomēr pirkamas un pievedamas un dažas maksāšanas arvien maksājamas. — Un cilvēks, lai cik tumšais, tomēr nav lops, kas tikai kuņģi pildot un miesu barojot jau pieticis. Vēdera pēc tu aizej svešumā, atstādams savu tēvijā un savus tautas brāļus, — ar laiku zināms arī tautas valodu un tikumu; bet ja

tu esi Lutera draudzes loceklis, vai vēdera pēc atstāsi ir savu ticību? Jeb vai jau esi apdomājis, ka tu ar savu mazu pulciņu starp svešas ticības ļaudīm iespēsi nevien baznīcu un skolu celt, bet ir mācītāju un skolmeisteru uzturēt? — Un ja to nespēsi, tad tavam dzimumam ticības manta zudīs, — vēdera labad sirds badu cietīs, miesas uztura pēc dvesele noniks.

Bet uzskati jel savu mīļu tēvzemi! Vai te nav priekš un jauka cerība? — Tie vecie, bārgie laiktums sen pagājuši; ir klausīšana drīz pavisam beigta. Ikviens var mājas pirkt vai rentēt, kā vien spēj un tik. Kopīgais kalpiņš iekrāj naudu un paliek ar par saimnieku. Kas tikai rokas kustina, necieš vis badu. Pilsētas tuvu, ceļi brangi, kā savu preci katrā laikā vari tirgū vest, — par katru cālīti, kas mājā atliek, savs grasis ienāk. Valdīšanas un tiesas iet uz priekšu taisnībā un lēnībā, skolas mums vairojas, mācība paliek arvien skaidrāka, tautas dzīve jo dienas gaišāka un spirtāka. It īsi sakot: visi labumi, ko prātīgs cilvēks grēku un bēdu pasaulē drīkst kārot, tie mūsu zemītē, gods Dievam, arī rodas un acim redzot pieaug sveikā augumā. Un tādēļ katram apmānītam tautas bērnam vēl reiz uzsaucam: paliec tēvijā!

A. BALTPURVIŅŠ
ATSPĪDUMI DRUMSTALĀS

Jūtu un atziņu uzliesmojumi.

(Latvju daiļdarbi II.).

Saturs: Ievadam. Kā gaida? Pa robežu. Ģimetne. Vai sfinks? Ģerda. Jaunības ceļi. Trīs sastapšanās. Par sevi un draugu. Peļķe un zvaigznes. No laimes piekusušas. Vainīgā. Rudens. Rudeni. Skeptiķa stāsts. Rūsa vakara mākoņos. Meklētāji. Maldī. Varbūt. Skaistākā. Vakar un šodien. Kad klusums kļiedza. Tuvāk sev pašam.

PĒDĒJĀIS CĒLIENS

Stāsti.

(Latvju daiļdarbi III.).

Saturs: Viņas ēna. Iekaisumā. Veco Glūdu burvības. Pēdējais cēliens. Atrastais. Ko viņi grib.

Lietiškais stils Baltpurviņa darbus izsargā no apnikstoši banālās sentimentalitātes, rakstnieks pieturas realajam stāstīšanas veidam, un viņš pats stāstu kopojumā ievadā pastrīpo elementāro patiesību, ka sacerējumi nav tikai izdomājumi, to pamatā likts dzīvā pieredzētais un dzirdētais, apskaidrots radītāja iekšējās patiesības gaismā, kuŗa pēc B. vārdiem ar citu cilvēku dvēseles patiesību var arī nesaskanēt. — Šajos drausmīgajos laikos, kad cilvēka garš itkā zem neredzama lietuvēna smagi elpo, lētās baudās, neauglīgās kustībās izšķiedzams mūžības darināto daiļuma saprātu un alkas, šajos laikos, kad tukšs formalisms ieviešas ikvienā izrunātā vārdā, šestā — A. Baltpurviņa svaigā sirsnība, vaļība un atklātība atmodinās ne vienā vien sirdi dzīvi siltas daiļas atjūtas.

(J. Z. «Jaun. Ziņas» 1924., 179.)

AUGUSTS BRAČS

DZEJISKI RAKSTI. 1. SĒJUMS

Dzejas

Saturs: Domas pusnaktī. Drupas. Izskaņa.

DZEJISKI RAKSTI. 2. SĒJUMS

Stāsti un pasakas.

Saturs: Divi suņi. Pūce. Majvabule. Ilzītes lielā laime. Ko lampa pieredzēja. Kā pazaudēju savu draugu. Šķiršanās. Nelaimīgais. Beigu iesākums. Ceļmalā. Ilgas. Ilgsmas svētki. Zvani. Orlando furioso. Bez izejas.

Pavirši pārlasīti Augusta Brača dzejoļi atgādina pantos uzrakstītus dažāda satura domu graudus. Iedziļinoties redzam, ka tos viscaur tomēr vieno iekšēja likumība, ideoloģija. Bračs ir dzejnieks domātājs, tāpēc ikviens viņa dzejoļis ir dziļākas izdomas produkts. — Pie viņa arvien no jauna atgriezīsies nopietnākas domas draugi.

(Izgl. Min. Mēnešraksts 1922., 12.)

Brača abās grāmatās visvairāk apstrādātas filozofiska rakstura temas. Tāpēc viņa dzeja vienam otram var likties sausa. Taņi jāiedziļinās, lai tā kļūtu pilnīgi estētiski baudāma un lai mākslinieciskais saturs atklātos. Bet ja tas panākts, tad kļūst redzams, kādas vērtības slēpjas viņa cietajās, prātnieciski koncentrētajās dzejēs.

(Latvju Grāmata 1922., 4.)

Viņu (Braču) nevaldzina emocionēli pārdzīvojumi, neaizrauj dvēseliski intīmais, bet viņu nodarbina un vada vienmēr stingra noteikta doma. — Valoda skaidra, latviska un izkopta, kas dara sevišķi patīkamu viņa dzejisko darbu lasīšanu.

(Ritums 1922., 5.)

LUCIJA ZAMAIČ

VIENTUĻĀ GAITĀ

Tēlojumi

Saturs: Pavasara simfonija. Vientuļā gaitā. Pagātnes ēnas. Lietū. Murgi. Viņa zaga.

JĀNIS KĀRSTENIS

CHIMERAS

Tēlojumi

Saturs: Priekšvārds. Kas sevi uzvar. Agonijā. Ceļmalas puķe. Agri vīta. Kvelmes pilns. Arvien dziļāk. Ēnu soļi. Smagnejs tēlojums.

Kārsteņa Chimerās tēlotie cilvēki ir nervozas, neveselas būtnes, kas nav pašas savā varā. Šie cilvēki dara to, ko viņiem liek tumšas varas; viņi iet saistītām rokām akli pretī savam liktenim. — Visos šīnīs vārdos, teikumos, tēlos ir daudz patiesības. Tos sniedz cilvēks, kas citādu tos nevar sniegt.

(Izgl. Min. mēnešraksts 1921., 9.)

Grāmatīņa izdota vienkārši un glīti un pēc sava satura ir pievilcīga parādība mūsu pēdējā laika literatūrā.

(Latvijas Vēstnesis 1921., 16.)

MIRKĻI

Lirika.

Izlasījis tik rūpīgi apstrādātas un izkoptas rindas, kādas atrodam pēdējā Kārsteņa atstātā lirikas grāmatā *Mirkļi*, ikviens sapratis, ka tās radījis vārda mākslinieks, kurš saņiedzis jau pietiekošu stila gatavību, atradis tā tač pats sevi, izjutis pie tam arī, ka dzejnieks smēlis savā dvēseles kausā un piedēvis saturam pilnskanīgāku izteiksmi.

(Latvijas Kareivis 1922., 16.)

Mirkļi ir viņa (Kārsteņa) pirmais pozitīvākais darba auglis. Viņa dzeja ne visai plaša, bet oriģināla. Ista dzejas draugi neaizmirsīs atšķirt Kārsteņa *Mirkļus*.

(Izgl. Min. Mēnešraksts 1922., 6.)

PĀVILS ROZĪTS

ES UN VIŅAS

Stāsti un tēlojumi (1910—1918).

Saturs: Laimes biķeris. Smejošas acis. Mila. Daina. Tas bij sen. Mozaika. Maldi.

[0,30]

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0304026291

J

27